

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Únia rovnosti: stratégia pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020 – 2025

[COM(2020) 698 final]

(2021/C 286/22)

Spravodajca: **Ionuț SIBIAN**

Pomocná spravodajkyňa: **Maria del Carmen BARRERA CHAMORRO**

Konzultácia	Európska komisia, 14. 1. 2021
Právny základ	článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo
Prijaté v sekcii	16. 4. 2021
Prijaté v pléne	27. 4. 2021
Plenárne zasadnutie č.	560
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	187/8/12

1. Závěry a odporúčania

1.1. EHSV víta a podporuje odvahu, ktorú Európska komisia prejavila pri prijímaní stratégie pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020 – 2025 zameranej na obmedzenie diskriminácie a zaručenie bezpečnosti a základných práv LGBTI osôb v celej Európskej únii prostredníctvom prijatia legislatívnych opatrení na európskej úrovni, ale aj naliehavú výzvu pre členské štáty, aby na vnútroštátnej úrovni vypracovali a vykonali akčné plány uvedené v stratégii.

1.2. EHSV je pevne presvedčený, že v záujme úspechu tejto stratégie musí Komisia zaviesť silný mechanizmus na jej vykonávanie a pravidelne monitorovať jej uplatňovanie, a to horizontálne i vertikálne. V tomto ohľade musí Komisia sprostredkovať široký dialóg medzi európskymi a medzinárodnými inštitúciami, členskými štátmi, organizáciami občianskej spoločnosti a sociálnymi partnermi.

1.3. EHSV je presvedčený, že v záujme dosiahnutia cieľov stratégie pre rovnosť LGBTIQ osôb sa táto stratégia musí zosúladiť s ďalšími európskymi stratégiami, aby sa jej dodala medziodvetvová perspektíva, a to napríklad so stratégiou v oblasti práv obetí, stratégiou pre rodovú rovnosť, s akčným plánom EÚ proti rasizmu, so stratégiou v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím a stratégiou v oblasti práv dieťaťa.

1.4. Medzi najpálčivejšie otázky spojené s diskrimináciou LGBTIQ osôb patrí diskriminácia na pracovisku a v prístupe na trh práce. Smernicou o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní (2000/78/ES) ⁽¹⁾ sa teda musia v týchto oblastiach chrániť aj transrodové, rodovo nebinárne, intersexuálne a queer osoby. EHSV tiež víta želanie Komisie rozšíriť uplatniteľnosť smernice aj na ďalšie oblasti okrem zamestnania, čo považuje za účinné opatrenie na boj proti diskriminácii LGBTIQ osôb.

1.5. Na zlepšenie zamestnateľnosti LGBTIQ osôb sú nevyhnutné aktívne politiky zamestnanosti a zahrnutie hľadiska LGBTIQ do plánov zamestnanosti. Zásadné je aj to, aby v spoločnostiach existovali plány pre rovnosť LGBTIQ osôb v záujme boja proti diskriminácii, ktorou LGBTIQ osoby trpia v práci, a aby sa v nich stanovovali konkrétne opatrenia, protokoly a nástroje na boj proti diskriminácii.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 303, 2.12.2000, s. 16.

1.6. V snahe zabrániť, aby boli LGBTIQ osoby vystavené sociálno-ekonomickej deprivácii a vysokej miere chudoby a sociálneho vylúčenia, sa členské štáty musia podporovať v tom, aby poskytovali zdravotné a sociálne služby, útulky, programy pomoci a bezpečné útočiská pre LGBTIQ osoby, ktoré sú obeťou domáceho násillia, trestných činov z nenávisti a nenávistných prejavov, a mladých LGBTIQ ľudí bez podpory rodiny atď.

1.7. EHSV je pevne presvedčený, že takzvané postupy konverznej terapie by mali všetky členské štáty EÚ zakázať, keďže ide o praktiky, ktoré porušujú základné práva a považujú sa za mučenie. Európska komisia musí podporovať členské štáty, aby zakázali všetky formy škodlivých praktík vrátane z medicínskeho hľadiska zbytočných zásahov týkajúcich sa intersexuálnych osôb a reformovali svoje právne predpisy v oblasti rodovej rovnosti s cieľom zabezpečiť ich súlad s normami sebaurčenia v oblasti ľudských práv.

1.8. EHSV žiada Komisiu, aby poskytla financovanie na odbornú prípravu odborníkov, ktorí sú v kontakte s LGBTIQ osobami, ako aj podporovala výmenu najlepších postupov medzi členskými štátmi. Okrem toho je európske financovanie potrebné na špecializovanú odbornú prípravu lekárov, učiteľov a iných odborníkov, aby lepšie chápali osobité okolnosti a potreby LGBTIQ osôb. Okrem toho sa v rámci pilotného projektu EÚ Health4LGBTIQ poskytujú príručky odbornej prípravy pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a Európska komisia by mala podporovať členské štáty pri zabezpečovaní dostupnosti týchto kurzov odbornej prípravy na vnútroštátnej úrovni.

1.9. Pokiaľ ide o finančné prostriedky z rozpočtu EÚ pre členské štáty, podľa nášho názoru musí Komisia zaviesť silný mechanizmus dohľadu nad využívaním týchto finančných prostriedkov členskými štátmi v súlade s európskymi zásadami nediskriminácie uvedenými v článku 2 Zmluvy o EÚ, ako aj pri plnom rešpektovaní základných práv stanovených v Charte základných práv EÚ. Tento dohľad sa musí vykonávať *ex ante* prostredníctvom auditu rozmanitosti aj *ex post*, ako sa stanovuje vo všeobecnom nariadení na obdobie financovania 2021 – 2027.

1.10. Európska komisia musí prevziať úlohu strážkyne zmlúv Európskej únie a zintenzívniť úsilie, aby zaručila úplné vykonávanie a uplatňovanie príslušných právnych predpisov EÚ a judikatúry Súdneho dvora Európskej únie v členských štátoch, najmä pokiaľ ide o smernicu 2004/38/ES⁽²⁾, ako aj právne predpisy týkajúce sa azylu. Dôležité je aj to, aby sa v súvislosti s voľným pohybom a cezhraničnými situáciami na európskej úrovni prijali jasné, inkluzívne a nediskriminačné právne predpisy o pojme „rodina“ vrátane tzv. dúhových rodín, ako aj o uznávaní rodných listov transrodových osôb vo všetkých členských štátoch nezávisle od iných správnych alebo súdnych konaní.

1.11. Európska únia sa musí chopiť svojej úlohy a pomôcť pri celosvetovom presadzovaní ľudských práv vrátane slobody a dôstojnosti LGBTIQ ľudí. V záujme dosiahnutia tohto cieľa musí európska komunita spolupracovať s medzinárodnými a regionálnymi inštitúciami na univerzálnej dekriminálizácii homosexuality a rešpektovaní dôstojnosti a základných práv LGBTIQ osôb na celom svete.

2. Všeobecné pripomienky

2.1. Podľa EHSV je dôležité, aby európske aj národné inštitúcie zaviedli verejné politiky ochrany LGBTIQ osôb, aby sa v celej Únii dodržiavali hodnoty zakotvené v Charte základných práv, ako aj v Zmluve o Európskej únii, konkrétne hodnoty „ľudskej dôstojnosti, [...], rovnosti, [...] a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám“⁽³⁾. EHSV podporuje uznesenie Európskeho parlamentu o vyhlásení EÚ za zónu slobody pre LGBTIQ osoby.

2.2. Z údajov⁽⁴⁾ Agentúry Európskej únie pre základné práva (FRA) vyplýva, že LGBTIQ osoby tvoria zraniteľnú skupinu, ktorá potrebuje podporu európskych inštitúcií aj štátnych orgánov v členských štátoch. Domnievame sa, že stratégia pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020 – 2025 je prvým krokom v boji proti diskriminácii na základe sexuálnej orientácie, rodovej identity či rodového vyjadrenia a pohlavných znakov, ako aj pri zabezpečení bezpečného priestoru pre LGBTIQ komunitu v celej Európskej únii.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 158, 30.4.2004, s. 77.

⁽³⁾ Článok 2 Zmluvy o Európskej únii.

⁽⁴⁾ https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2020-lgbti-equality-1_en.pdf.

2.3. EHSV víta, že v dokumente Komisie sa prierezovosť využíva ako základná zásada: zohľadňuje sa sexuálna orientácia, rodová identita/rodové vyjadrenie a/alebo pohlavné znaky spolu s inými osobnými vlastnosťami či identitami ako pohlavie, rasový pôvod, etnická príslušnosť, náboženstvo, viera, zdravotné postihnutie a vek. Všetky tieto aspekty sa dávajú do súvisu aj s krízou COVID-19, ktorá ma neprimeraný vplyv na zraniteľné LGBTIQ osoby.

2.4. Na to, aby sa stratégia pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020 – 2025 účinne a efektívne vykonala v celej Európskej únii, však Európska komisia musí vytvoriť mechanizmus na uvedenie do praxe a monitorovanie s cieľom dohliadať na to, či sa stratégia vykonáva a v akom rozsahu. V tomto ohľade musí Komisia každý rok kontrolovať, či európske inštitúcie a členské štáty vykonali kľúčové priority uvedené v stratégii a v akom rozsahu. Toto hodnotenie by sa malo vykonať po konzultácii s členskými štátmi a organizovanou občianskou spoločnosťou.

3. Konkrétne pripomienky

3.1. Diskriminácia LGBTIQ osôb

3.1.1. Diskriminácia sa dotýka LGBTIQ osôb vo všetkých fázach života. Deti, mladí ľudia a deti z rodín LGBTIQ osôb alebo dúhových rodín, v ktorých jeden z členov patrí k LGBTIQ komunite, často od útleho veku zažívajú stigmatizáciu, sú terčom diskriminácie alebo útokov, čo má nepriaznivý vplyv na ich výsledky vo vzdelávaní, pracovné vyhliadky, každodenný život, ako aj kvalitu života celej rodiny. Preto sú potrebné rozsiahlejšie a lepšie opatrenia na ochranu detí, najmä v oblasti vzdelávania, aby sa vykorenila diskriminácia, ktorou trpia LGBTIQ osoby.

3.1.2. Medzi najpálčivejšie otázky spojené s diskrimináciou LGBTIQ osôb patrí diskriminácia na pracovisku⁽⁵⁾ a v prístupe na trh práce. Smernicou o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní sa teda musia v týchto oblastiach chrániť aj transrodové, rodovo nebinárne, intersexuálne a queer osoby. Okrem toho EHSV víta želanie Komisie rozšíriť uplatniteľnosť smernice na ďalšie oblasti okrem zamestnania a odbornej prípravy, čo považuje za účinné opatrenie na boj proti diskriminácii LGBTIQ osôb.

3.1.3. Pokiaľ ide o diskrimináciu na pracovisku, osobitná pozornosť sa musí venovať transrodovým osobám vzhľadom na sociálne výzvy, ktorým čelia (napríklad: nesúlad medzi faktickou a právnou situáciou z dôvodu zložitých postupov zmeny osobných dokladov vo väčšine členských štátov, chýbajúcich lekárskeho postupov, predsudkov, ktorým sú vystavené, atď.). Tieto sociálne výzvy môžu viesť k obťažovaniu na pracovisku, prepusteniu a vo všeobecnosti mnohým problémom, ktoré začínajú už pri hľadaní práce.

3.1.4. Zdôrazňujeme, že je potrebné, aby Európska únia stanovila akčné línie aktívnych politik zamestnanosti, aby členské štáty a štátne orgány vytvorili vnútroštátne plány zamestnanosti s konkrétnymi opatreniami pre LGBTIQ osoby s cieľom obmedziť účinky nedostatočného prístupu k zamestnaniu, ktorým štrukturálne trpia.

3.1.5. EHSV považuje za zásadné, aby sa rozšírili európske právne predpisy o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní, s cieľom začleniť transrodové osoby, ako aj nebinárne, intersexuálne a queer osoby, s cieľom chrániť všetky LGBTIQ osoby pred diskrimináciou v zamestnaní na základe sexuálnej orientácie, rodovej identity a vyjadrenia a pohlavných znakov.

3.1.6. EHSV podporuje návrh Európskej komisie rozšíriť smernicu o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní na iné oblasti okrem práce a odbornej prípravy. V tomto ohľade sa domnievame, že sa musí podporiť výzva Komisie adresovaná Rade, aby návrh schválila, a tak preklenula medzery v ochrane pred diskrimináciou na základe sexuálnej orientácie, rodovej identity/rodového vyjadrenia, pohlavných znakov a rodiny poskytovanej právnymi predpismi EÚ.

3.1.7. EHSV víta, že európske inštitúcie vyzvali členské štáty, aby ratifikovali Dohovor MOP č. 190 o odstránení násillia a obťažovania vo svete práce, v ktorom sa uvádza rad prípadov neprijateľného správania a postupov namierených proti ľuďom z dôvodu ich pohlavia alebo rodu. Vládám a sociálnym partnerom sa tým poskytujú usmernenia, ako určiť nástroje

⁽⁵⁾ Na pracovisku LGBTIQ osoby naďalej zažívajú diskrimináciu pri prijímaní do zamestnania, v práci aj na konci svojej kariéry, čo je v rozpore s jasnými právnymi predpismi EÚ v tejto oblasti. Mnohé LGBTIQ osoby čelia mnohým prekážkam pri hľadaní spravodlivého a stabilného zamestnania, čím sa zvyšuje riziko chudoby, sociálneho vylúčenia a bezdomovectva.

na predchádzanie týmto formám diskriminácie a na ich riešenie. Kolektívne vyjednávanie na všetkých úrovniach a kolektívne zmluvy môžu pomôcť pri stanovení cieľných opatrení na pracovisku a pri vykonávaní samostatnej dohody, ktorú podpísali európski sociálni partneri proti násiliu na pracovisku.

3.1.8. Vzhľadom na diskrimináciu LGBTIQ osôb v samotnom priestore, kde by sa mali cítiť najbezpečnejšie, teda v rodinnom prostredí, sa mnohí členovia LGBTIQ komunity, najmä mladí ľudia, stávajú bezdomovcami. V mnohých členských štátoch orgány nedokážu poskytovať sociálne a zdravotné služby na podporu týchto ľudí. Preto je zásadné zabezpečiť pre LGBTIQ osoby bezpečné útočiská a zdravotné služby, aby sa mohli začleniť do spoločnosti a nájsť si stabilnú a bezpečnú prácu.

3.1.9. Okrem návrhov Komisie na reformu spoločného európskeho azylového systému je zásadné, aby Európska únia poskytla finančné prostriedky na odbornú prípravu sudcov, prokurátorov a príslušníkov pohraničnej stráže, odborníkov pracujúcich v imigračných službách a tlmočníkov, ktorá im umožní pochopiť osobitné potreby zraniteľných žiadateľov o medzinárodnú ochranu vrátane LGBTIQ osôb.

3.1.10. V tomto ohľade EHSV považuje za zásadné obmedziť uplatňovanie politík návratu migrantov na hraniciach EÚ s ohľadom na skutočnosť, že mnoho z týchto ľudí uteká zo svojich krajín pôvodu pred prenasledovaním z dôvodu sexuálnej orientácie, identity/rodového vyjadrenia a pohlavných znakov. Ak sú vrátení bez toho, aby sa im poskytla príležitosť požiadať o medzinárodnú ochranu, predstavuje to porušenie najzákladnejších ľudských práv, medzinárodných zmlúv a v niektorých prípadoch vnútroštátnych právnych predpisov o medzinárodnej ochrane.

3.1.11. Podľa nášho názoru by Komisia mala zväziť uznanie práva na rodové sebaurčenie pre transrodové osoby, a tak plniť najvyššie medzinárodné normy dodržiavania ľudských práv, a presadzovať jeho uznanie v členských štátoch a štátnymi orgánmi, aby sa identita transrodových osôb mohla uznať bez toho, aby ju musela preukázať tretia strana.

3.1.12. Európska komisia by mala monitorovať prístup k zdravotnej starostlivosti pre liečbu na potvrdenie pohlavia transrodových osôb a spolupracovať s členskými štátmi s cieľom plne využiť možnosti rámca EÚ pre cezhraničnú zdravotnú starostlivosť na riešenie prípadných vnútroštátnych nedostatkov.

3.1.13. Komisia by mala podporiť členské štáty, aby prijali na vnútroštátnej úrovni stratégie sledovania, kontroly a prevencie sexuálne prenosných chorôb. V tejto oblasti je tiež kľúčové prednostne vyčleniť finančné prostriedky pre zdravotníckych pracovníkov a zúčastňovať sa na odbornej príprave v súlade s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) a 11. vydaním Medzinárodnej štatistickej klasifikácie chorôb a pridružených zdravotných problémov (ICD-11). Okrem toho je dôležité, aby členské štáty podporili výmenu skúseností a postupov medzi špecializovanými zdravotníckymi pracovníkmi z rôznych členských štátov.

3.1.14. Členské štáty treba teda podporovať, aby v celej EÚ zakázali „konverznú terapiu“, ponížujúcu praktiku s mnohými dôsledkami pre fyzické a duševné zdravie LGBTIQ osôb. Okrem toho by sa členské štáty mali podnecovať, aby prijali legislatívne opatrenia na zákaz „mrzačenia pohlavných orgánov intersexuálnych osôb“. Zabezpečilo by sa tým právo intersexuálnych osôb samostatne sa rozhodnúť, či chcú podstúpiť lekársky zákrok na zmenu na konkrétne pohlavie alebo nie, a výnimka z tohto pravidla by sa umožnila len v prípade naliehavých zdravotných potrieb, keď je ohrozený život intersexuálnej osoby.

3.1.15. Programy financovania Európskej únie by mali byť úzko prepojené s hodnotami EÚ presadzovanými v článku 2 Zmluvy o EÚ a byť týmito hodnotami podmienené. V prípade veľkých projektov by sa od členských štátov malo vyžadovať aj to, aby vykonali posúdenie vplyvu na zraniteľné skupiny vrátane LGBTIQ osôb, ak sú projekty financované z prostriedkov EÚ. Na úrovni členského štátu by mal teda v súvislosti s financovaním EÚ prebehnúť audit rozmanitosti vedený nezávislou komisiou zloženou z miestnych alebo ústredných orgánov štátnej správy a organizácií občianskej spoločnosti⁽⁶⁾.

⁽⁶⁾ Na vykonanie tohto opatrenia treba vytvoriť orgán expertov, aby posúdil rozsah, v ktorom projekty vykonávané členskými štátmi pomáhajú zraniteľným skupinám vrátane LGBTIQ komunity, ako aj analýzu vykonávania projektov financovaných z európskych prostriedkov vykonávanú *ex ante* aj *ex post* na základne hodnotiacej tabuľky stanovenej na európskej úrovni.

3.1.16. Na odbornú prípravu expertov, ktorí sa poveria vedením tohto auditu rozmanitosti v rámci programov financovania EÚ, by sa mal zaviesť program odbornej prípravy vytvorený na európskej úrovni zameraný na rozvíjanie zručností a podporu členských štátov, aby si vymieňali osvedčené postupy v oblasti vplyvu programov financovania EÚ na zraniteľné skupiny vrátane LGBTIQ komunity. Na vykonanie tohto opatrenia v celej EÚ treba zaviesť mechanizmus dohľadu na úrovni Európskej komisie.

3.1.17. Členské štáty by sa mali podporovať, aby zaviedli národné edukačné a osvetové kampane a programy na obmedzenie a potlačanie diskriminácie ľudí s rozdielnou sexuálnou orientáciou a rodovou identitou. V tejto súvislosti by štátne orgány mali zabezpečiť, aby povinné vnútroštátne školské osnovy zahŕňali informácie o ľudských právach vrátane sexuálnej orientácie, rodovej identity a rodového vyjadrenia v snahe predchádzať diskriminácii, predsudkom a stereotypom. Okrem toho by základné a stredné školy mali poskytovať komplexnú sexuálnu výchovu, v rámci ktorej deti a dospievajúci získajú vedomosti a zručnosti, aby mohli viesť zdravší život a nadväzovať rovnocenné vzťahy.

3.2. Zaručenie bezpečnosti LGBTIQ osôb

3.2.1. Vieme, že v niekoľkých členských štátoch prebehli referendá o zmene ústav štátov zamerané na obmedzenie práv LGBTIQ osôb či stigmatizáciu tejto kategórie ľudí v očiach širokej verejnosti. Vzhľadom na toky informácií v cezhraničnom priestore v celej Európskej únii musia členské štáty zabezpečiť transparentnosť verejného financovania pre všetkých aktérov zapojených do takýchto referend.

3.2.2. EHSV podporuje iniciatívu rozšíriť zoznam trestných činov v EÚ podľa článku 83 ods. 1 ZFEÚ o trestné činy z nenávisti a nenávistné prejavy vrátane prípadov, keď sú namierené proti LGBTIQ osobám. Je teda potrebné, aby v súvislosti s touto otázkou Komisia na európskej úrovni prijala informačné a osvetové opatrenia. Komisia by mala spustiť komunikačnú kampaň s cieľom pôsobiť proti tomuto trendu a súvisiacim prejavom správania a propagovať rovnosť všetkých svojich občanov. Navrhujeme, aby sa táto kampaň začala na európskej úrovni a riešili sa v nej problémy, s ktorými sa stretávajú členské štáty na miestnej úrovni. Tieto iniciatívy by sa mali zahrnúť do rámca akčného plánu EÚ pre ľudské práva a demokraciu. Okrem toho sa všetky európske krajiny zaviazali zhromažďovať pre Organizáciu pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) údaje o trestných činoch z nenávisti, ktoré sa môžu v tejto súvislosti využiť.

3.2.3. Európska komisia by v spolupráci s členskými štátmi mala ďalej prijať niekoľko opatrení na boj proti falošným správam a dezinformáciám, ako aj nenávistným prejavom online i offline. V tomto ohľade musí Komisia vyvinúť mechanizmus na monitorovanie riadneho vykonávania smernice o audiovizuálnych mediálnych službách na úrovni členských štátov, ale aj prijať európsky legislatívny rámec pre jednoduchší boj proti falošným správam a dezinformáciám.

3.2.4. V záujme boja proti nenávistným prejavom v online prostredí považujeme za povzbudivé opatrenia Komisie na podporu a vykonávanie kódexu správania pre boj proti nezákonným nenávistným prejavom online, ktorý podpísali spoločnosti Facebook, Microsoft, Twitter a YouTube. Tento druh nástroja – kódex správania na boj proti nenávistným prejavom – by sa mal zaviesť ako odporúčanie na úrovni členských štátov, online aj v audiovizuálnom priestore, s cieľom vytvoriť bezpečný priestor pre LGBTIQ osoby, ako aj ďalšie zraniteľné skupiny, ktoré sa môžu ľahko stať obeťou online obťažovania alebo nenávistných prejavov (?).

3.2.5. Stratégia pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020 – 2025 by mala byť prepojená so stratégiou v oblasti práv obetí na roky 2020 – 2025, aby ľudia zo sexuálnych menšín nabrali odvahu oznámiť trestné činy z nenávisti, ktoré proti nim boli spáchané. Je teda nutné zabezpečiť ďalšiu odbornú prípravu pre príslušníkov polície, právnikov a sudcov týkajúcu sa trestných činov z nenávisti, predsudkov a stereotypov a v tejto oblasti je zásadná spolupráca s MVO, ktoré poskytujú podporu LGBTIQ osobám.

(?) Kódexy správania by mali byť inšpirované hodnotami EÚ týkajúcimi sa rovnosti, ľudských práv, rozmanitosti aj slobody prejavu, pričom sa vytvorí skupina expertov na monitorovanie vykonávania a uplatňovania tohto pracovného nástroja, ale aj so zapojením organizácií občianskej spoločnosti pôsobiacich v oblasti ochrany ľudských práv a zraniteľných skupín.

3.2.6. Pandémia COVID-19 nám ukázala, že väčšina členských štátov nemá dostatočné nástroje na poskytovanie núdzového alebo krátkodobého ubytovania pre LGBTIQ osoby, ktoré sú buď obeťami domáceho násillia, najmä v prípade transrodových osôb, alebo terčom útokov vo svojich vlastných rodinách. Budovanie útulkov, bezpečných útočísk a centier pomoci a poskytovanie integrovaných služieb pomoci si teda vyžaduje spoluprácu štátnych orgánov a medzivládnych organizácií, ako aj financovanie EÚ.

3.3. Budovanie inkluzívnej spoločnosti pre LGBTIQ osoby

3.3.1. Európska komisia musí prevziať úlohu strážkyne práva Európskej únie vyplývajúceho z európskych regulačných aktov a judikatúry Súdneho dvora Európskej únie v záujme správneho a jednotného uplatňovania európskeho práva vo všetkých členských štátoch. Musí zintenzívniť úsilie a vytvoriť rozsiahle mechanizmy na monitorovanie uplatniteľnosti európskych právnych predpisov a rozhodnutí SDEÚ v rámci vnútroštátneho práva a v postupoch štátnych orgánov.

3.3.2. Pokiaľ ide právo na voľný pohyb, jeden z pilierov európskeho práva, Európska komisia musí vyvinúť mechanizmus monitorovania na zabezpečenie toho, aby sa práva vyplývajúce zo smernice 2004/38/ES, najmä právo na voľný pohyb a pobyt, uznali všetkým európskym občanom a ich rodinám vrátane dúhových rodín v celej Únii.

3.3.3. V záujme toho, aby mali všetky LGBTIQ osoby právo na voľný pohyb po celej Európskej únii, vyzývame Európsku komisiu, aby na jednej strane vytvorila regulačný rámec, v rámci ktorého bude pojem „rodina“ autonómny, nezávislý od práva členských štátov, najmä v cezhraničných situáciách, a na druhej strane zabezpečila, aby sa doklady o narodení vymenené podľa správneho alebo súdneho postupu v kontexte voľného pohybu uznávali vo všetkých členských štátoch. Európska komisia by mala spolupracovať s členskými štátmi na uľahčení registrácie príbuzenstva pre transrodových rodičov podľa ich zákonne uznanej rodovej identity s cieľom chrániť tieto rodiny pred neželaným vylúčením, diskrimináciou a násillím.

3.4. Vedúca úloha pri presadzovaní rovnosti LGBTIQ osôb na celom svete

3.4.1. Európske inštitúcie musia prevziať úlohu garanta a ochranca základných ľudských práv vo svojej vnútornej aj vonkajšej činnosti. Na dosiahnutie toho je potrebné pracovať s inými regionálnymi a medzinárodnými inštitúciami, ako je Rada Európy a OSN, aby sa LGBTIQ osobám a ochrancom ľudských práv zabezpečila bezpečnosť a rovnosť, ktoré si zaslúžia. Je tiež dôležité, aby európske inštitúcie okrem podporovania opatrení na boj proti násilliu, nenávisti a diskriminácii namiereným proti LGBTIQ osobám prostredníctvom nástroja predvstupovej pomoci (IPA) v kandidátskych alebo potenciálnych kandidátskych krajinách zaviedli tieto kritériá aj v rámci svojej vonkajšej činnosti v oblasti financovania pre krajiny mimo EÚ.

V Bruseli 27. apríla 2021

Predsedníčka
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Christa SCHWENG
